Legenda

A. Geluidsbelasting cumulatief (L_{den} [dB(A)])

- 0 - 50
- 50 - 60
- 60 - 65
- 65 - 104

B. Jaargemiddelde stikstofdioxiode (NO_2) concentratie bij rijkswegen (µg /m³)

- < 30
- 30 - 40
- 40 - 50
- 50 - 52
- > 52

C. Jaargemiddelde fijnstof (PM10) concentraties bij rijkswegen in (µg /m³)

- < 26
- 26 - 27
- 27 - 28
- 28 - 29
- > 29

D. Bestemmingen vanaf Eindhoven Airport

- Vliegvelden

Aantal passagiers (aankomst en vertrek)

- 1.000
- 100.000

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM-DGR;
Infrastructuur: © TOK, Emmen;
Geluid: © MNP;
NO2: Rijkswaterstaat/DWW, 2004

Milieuaspecten

Deze kaart laat drie milieuaspecten zien die van invloed kunnen zijn op ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast is een kaart met de bestemmingen van Eindhoven Airport opgenomen.

A. Geluidsbelasting (cumulatief)

Op deze kaart is voor het jaar 2003 de cumulatieve geluidsbelasting weergegeven. De berekeningen zijn uitgevoerd in de nieuwe dosismaat voor geluid Lden ('Level day-evening-night') in dB(A). De voorkeursgrenswaarde (voor wegverkeer) ligt op 50 dB(A). De gebieden waar deze grenswaarde wordt overschreden, zijn op de kaart weergegeven. De hoogste geluidsbelastingen zijn waar te nemen rondom Militair Vliegveld Volkel, Eindhoven Airport en langs de rijkswegen. Een opvallend punt is de Moerdijkbrug op de A16 tussen Dordrecht en Breda.

B. Luchtkwaliteit: stikstofdioxide (NO2)

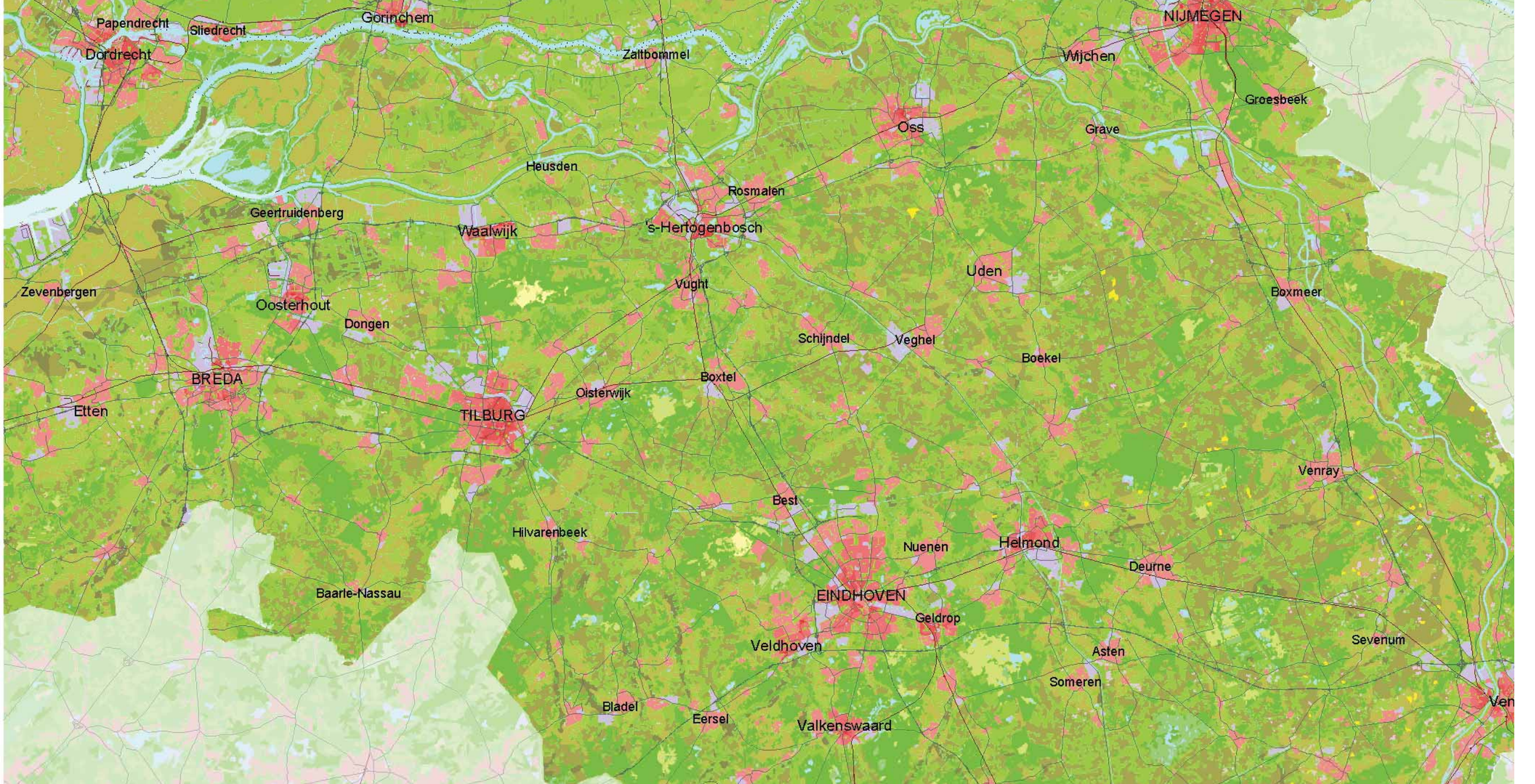
De kaart toont de jaargemiddelde stikstofdioxideconcentratie (NO_2) bij autosnelwegen in 2004. De weergegeven concentraties zijn totale concentraties, berekend met het VLW-model (versie 2.50). Voor NO_2 geldt in 2010 een grenswaarde van 40 µg/m³. Stikstof is vooral een probleem rond en tussen 's-Hertogenbosch en Eindhoven en verder bij de grote knooppunten op de snelwegen.

C. Luchtkwaliteit: fijnstof (PM10)

Deze kaart geeft voor het jaar 2004 de jaargemiddelde concentraties fijnstof (PM 10) weer langs de autosnelwegen. De weergegeven concentraties zijn totale concentraties zoals berekend met het VLW-model (versie 2.50). Voor PM10 geldt in 2005 een grenswaarde van 40 µg/m3 voor de jaargemiddelde concentratie. Naast de jaargemiddelde norm is er ook een daggemiddelde norm van 50 µg/m3 welke maximaal 35 dagen per jaar mag worden overschreden. De grootste fijnstofknooppunten doen zich voor rond 's-Hertogenbosch en Eindhoven van de ring van 's-Hertogenbosch via de A2 tot na de ring Eindhoven.

D. Vliegbestemmingen Eindhoven Airport

In de kaart zijn de bestemmingen aangegeven met het totaal aantal passagiers (vertrek + aankomst) in 2005. Voor Eindhoven Airport was het totaal passagiers in 2005: 972.834.

Papendrecht
Sliedrecht
Gorinchem
Dordrecht
Zaltbommel
NIJMEGEN
Wijchen
Groesbeek
Oss
Grave
Heusden
Rosmalen
Geertruidenberg
Waalwijk
's-Hertogenbosch
Uden
Vught
Zevenbergen
Boxmeer
Oosterhout
Dongen
Schijndel
Veghel
Boekel
BREDA
Boxtel
Oisterwijk
Etten
TILBURG
Venray
Best
Hilvarenbeek
Nuenen
Helmond
Deurne
Baarle-Nassau
EINDHOVEN
Geldrop
Sevenum
Veldhoven
Asten
Someren
Bladel
Eersel
Valkenswaard

Legenda

Landschapstypologie

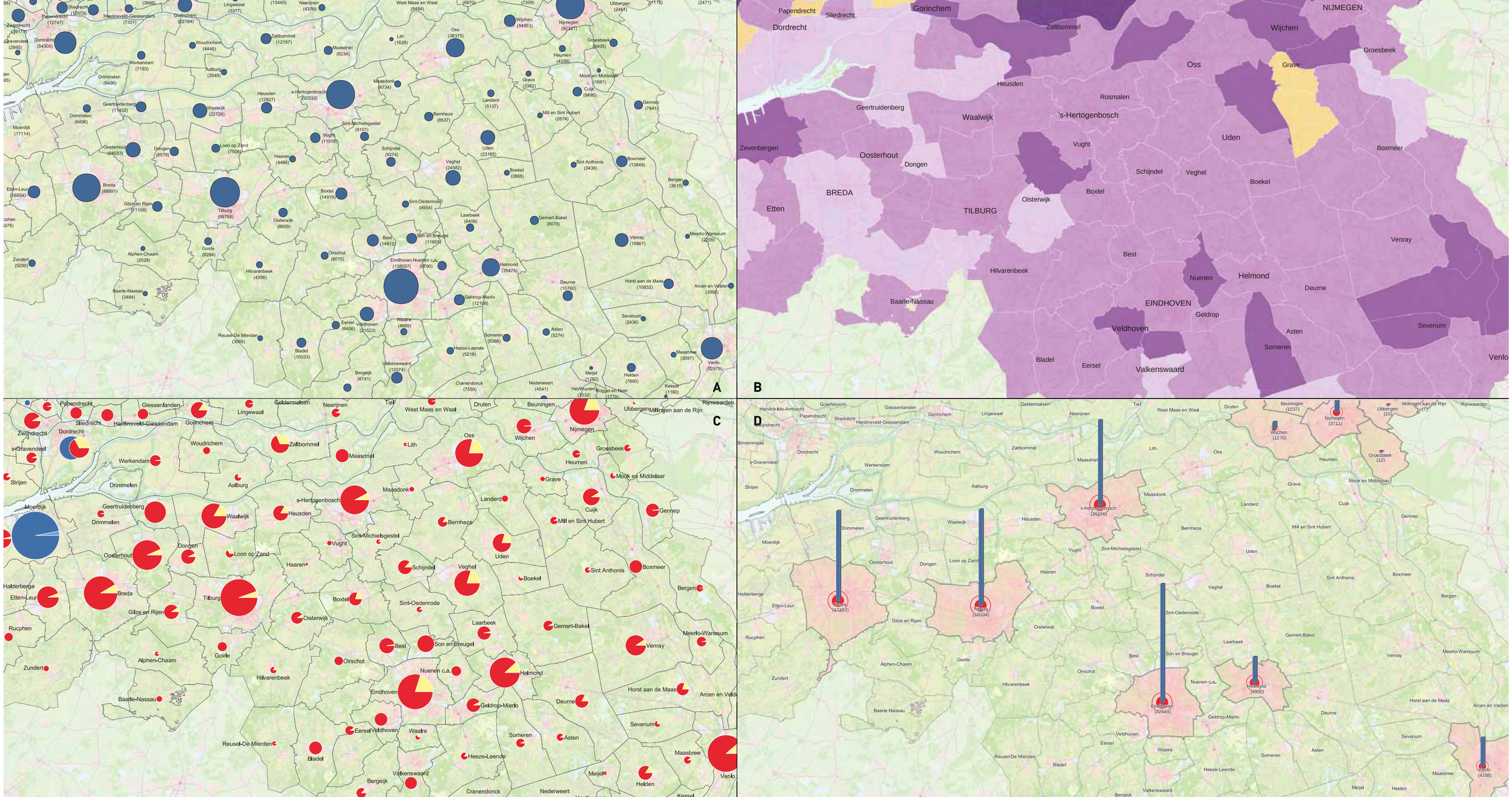
- Diepe zee
- Grote meren
- Overige meren, plassen en wateren
- Vliegveld
- Schiphol
- Park, groenzone
- Park
- Bebouwd recreatief gebied
- Glastuinbouw
- Volkstuinen
- Boomkwekerijen
- Aaneengesloten bebouwing
- Historisch centrum (- 1869)
- Oude stadswijken (1869 - 1930)
- Stadswijken jaren '30 - '70
- Bebouwing in bos
- Industrie
- Industrie, haventerrein
- Kantoren
- Bos
- Weiland, droog
- Weiland
- Weiland, nat
- Akkerland, droog
- Akkerland
- Akkerland, nat
- Bollenvelden
- Strand, zandverstuivingen
- Duinen
- Heide
- Uiterwaarden
- Drasland, rietland
- Weiland (buitenland)

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM-DGR

2.2.4 Occupatie

Landschapstypologie (Witsenkaart)

Met deze kaart, vernoemd naar de voormalige directeur-generaal Ruimtelijke Ordening, mr. J. Witsen, is getracht om naast de topografie ook de typologie van het landschap in beeld te brengen. Landschap bepalende elementen en eigenschappen, zoals de niet op topografische kaarten voorkomende watertrappen en woonmilieutypen, zijn daartoe in de legenda opgenomen.

A
B
C
D
Papendrecht
Sliedrecht
Dordrecht
Gorinchem
Zaltbommel
NIJMEGEN
Wijchen
Groesbeek
Oss
Grave
Heusden
Rosmalen
Geertruidenberg
Waalwijk
s-Hertogenbosch
Uden
Vught
Zevenbergen
Oosterhout
Dongen
Boxmeer
Schijndel
Veghel
Boekel
BREDA
Boxtel
Oisterwijk
Etten
TILBURG
Best
Venray
Hilvarenbeek
Nuenen
Helmond
Deurne
Baarle-Nassau
EINDHOVEN
Geldrop
Asten
Sevenum
Veldhoven
Someren
Bladel
Eersel
Valkenswaard
Venlo

Legenda

A. Werkgelegenheid per gemeente 2004 in aantal arbeidsplaatsen

100
1.000
100.000

B. Ontwikkeling werkgelegenheid per gemeente 1996-2004

< 100% (afname)
100 – 110% (toename)
110 – 125%
125 – 150%
150 – 205%

C. Bedrijventerreinlocaties per gemeente 2004 in ha.

210
Netto uitgeefbaar bedrijventerrein, status 2005
Netto uitgegeven bedrijventerrein, status 2005

170
Netto uitgeefbaar zeehaventerrein, status 2005
Netto uitgegeven zeehaventerrein, status 2005

D. Aantal buitenlandse bedrijven

1 - 10
11 - 30
31 - 60
61 - 100
101 - 300

Aantal werknemers

11.000

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM DGR;
Arbeidsplaatsen: LISA, 2004;
Groei arbeidsplaatsen: LISA 1996-2004;
Bedrijventerreinen: IRIS, 2004, © VROM-DGR;
Internationale bedrijven: © STEC

Werken

De kaart 'werken' geeft per gemeente vier kengetallen voor het thema werken aan:

A. Werkgelegenheid per gemeente

Op deze kaart is per gemeente de omvang van de werkgelegenheid in 2004 in arbeidsplaatsen weergegeven. De omvang is bepaald door de fulltime en parttime banen bij elkaar op te tellen. De grootste werkgelegenheid van BrabantStad is gesitueerd in de B5-steden. Alleen Helmond kent wat minder arbeidsplaatsen dan de rest van de steden.

B. Ontwikkeling van de werkgelegenheid in de afgelopen 8 jaar per gemeente

Binnen deze kaart wordt de procentuele verandering zichtbaar van de werkgelegenheid in 2004 ten opzichte van 1996 (= 100%).
In BrabantStad is de werkgelegenheid in de Moerdijkse hoek de afgelopen jaren sterk ontwikkeld. Van de B5-steden
kende Breda de minst sterke werkgelegenheids ontwikkeling. De ontwikkeling van de werkgelegenheid in de andere B5-steden was van gelijk niveau.

C. Bedrijventerreinlocaties per gemeente: uitgegeven en nog uit te geven bedrijven- en zeehaventerreinen

Deze kaart laat voor 2004 in diagram de verhouding tussen netto uitgegeven bedrijventerrein en netto uitgeefbaar terrein zien. De hele cirkel vormt de totale hoeveelheid netto bedrijventerrein.
Uit de kaart valt duidelijk af te lezen, dat de B5-steden de grootste totale hoeveelheid netto bedrijventerrein beschikbaar hebben.

D. Aantal internationale bedrijven

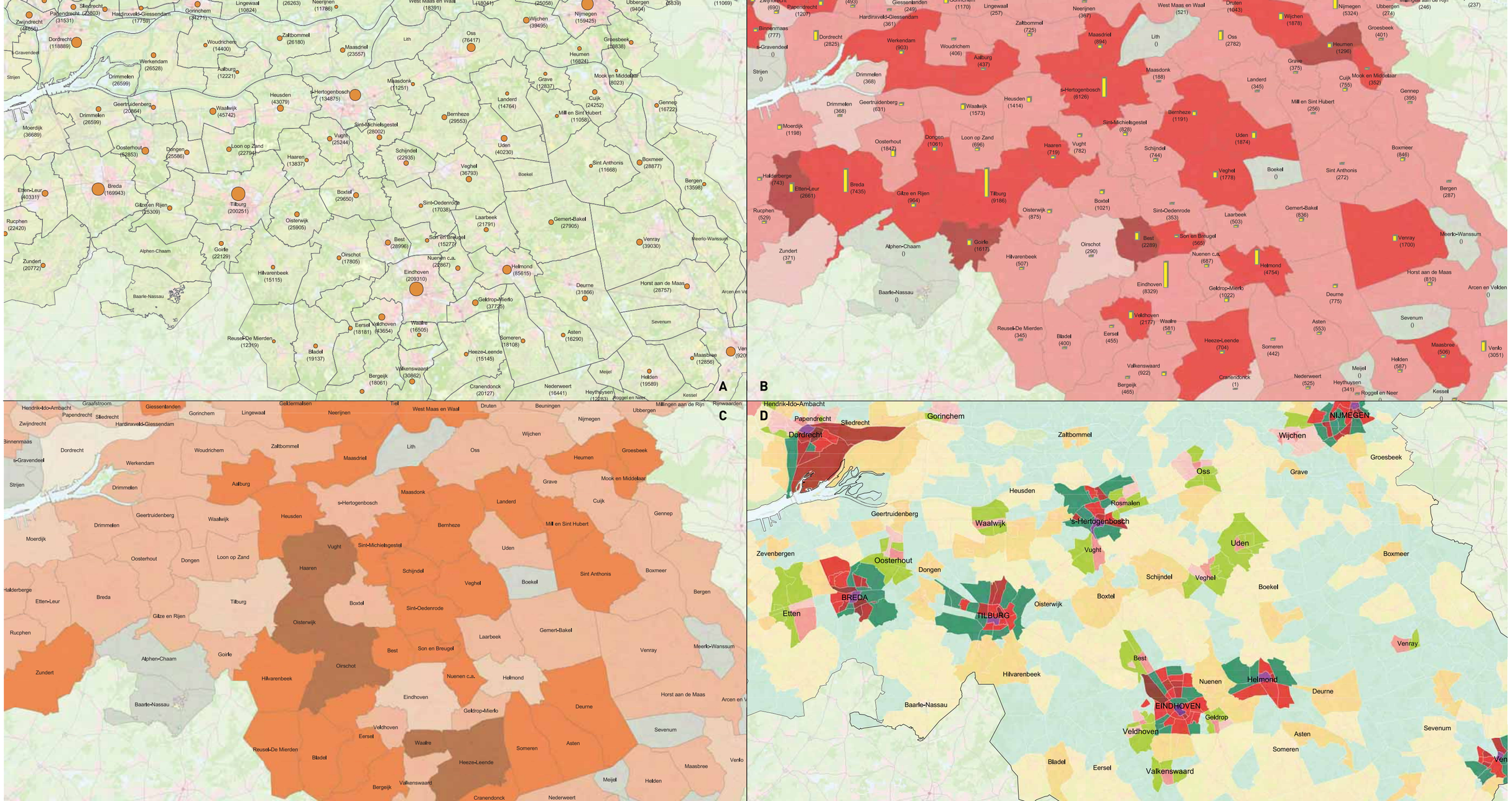
Op deze kaart is het aantal internationale bedrijven gevestigd in de het stedelijk netwerk aangegeven. Tevens is het totaal aantal werknemers van deze bedrijven aangegeven. Met als peildatum januari 2006. Het aantal internationale bedrijven kan worden gezien als een maat waarin het netwerk aantrekkelijk is voor bedrijven uit het buitenland.

Internationale werknemers

In deze tabel is de grensarbeid tussen BrabantStad en België en Duitsland weergegeven. Grens-arbeiders zijn werknemers die op het grondgebied van het ene land wonen en in het andere land werken. De gegevens zijn van het peiljaar 2001 (bron: Statline / CBS).
De inkomende grensarbeid is voor zowel België als Duitsland groter dan de uitgaande grensarbeid.

Wonen in het buitenland, werken in Nederland

	Inkomende grens-arbeid uit België	Inkomende grens-arbeid uit Duitsland	Uitgaande grens-arbeid naar België	Uitgaande grens-arbeid naar Duitsland
BrabantStad	6.795	1.240	2.345	400

A
B
C
D
NIJMEGEN
BREDA
TILBURG
EINDHOVEN

Legenda

A. Aantal inwoners per gemeente

- 1.000
- 10.000
- 100.000

B. Relatieve groei woningvoorraad

- < 100% (afname)
- 100 - 105% (toename)
- 105 - 110%
- 110 - 120%
- 120 - 175%

Absolute groei woningvoorraad

- 4.600

C. Gemiddelde woningwaarde in euro

- < 150.000
- 150.000 - 200.000
- 200.000 - 250.000
- 250.000 - 300.000
- > 300.000
- onbekend of onbetrouwbaar

D. Woonmilieu-typologiën op basis van vier positiepostcodegebieden 2002

- Centrum Stedelijk plus
- Centrum Stedelijk
- Stedelijk VoorOorlogs
- Stedelijk NaOorlogs compact
- Stedelijk NaOorlogs grondgebonden
- Groen stedelijk
- Centrum Kleinstedelijk
- Kleinstedelijk
- Groen Kleinstedelijk
- Centrum Dorps
- Dorps
- Landelijk bereikbaar
- Landelijk perifeer
- Geen classificatie (postcode na 2002)

Bron: VROM - DGR/GEO 2006;
Bodemgebruik: © CBS/VROM-DGR;
Infrastructuur: © TDK, Emmen;
Inwoners: © CBS/StatLine;
Gemiddelde woningwaarde: © CBS/StatLine;
Woonmilieus: © ABF-Research;
Postcodegebieden: © IRIS International

Wonen

De kaart 'wonen' geeft per gemeente vier kengetallen voor het thema wonen aan:

A. Aantal inwoners

Op deze kaart is het aantal inwoners op 1 januari 2006 per gemeente weergegeven. De B5 van BrabantStad zijn duidelijk de grootste gemeenten in het Stedelijk Netwerk, met ruim tweederde van het aantal inwoners in het gebied.

B. Toename woningvoorraad

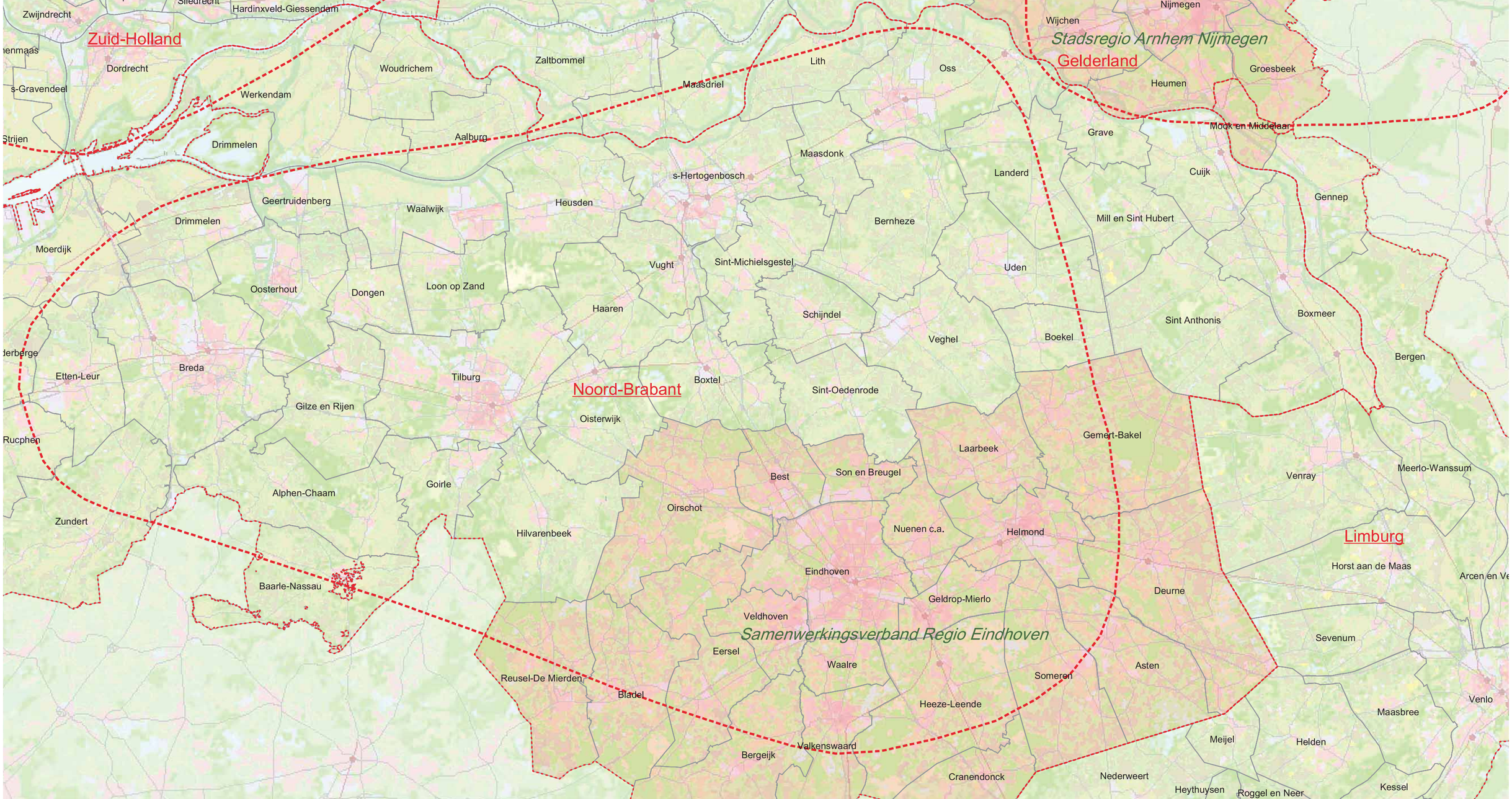
Deze kaart maakt de absolute én procentuele toename van de woningvoorraad in 2005 (peildatum 1 januari) ten opzichte van 1996 (= 100%) zichtbaar. De B5 gemeenten kennen absoluut de grootste toename qua woningvoorraad. Ook gemeenten rondom de B5 kennen een sterke toename van de woningvoorraad.

C. Gemiddelde woningwaarde

In deze kaart is de gemiddelde woningwaarde per gemeente weergegeven (waardepeildatum 1-1-2003). De uitkomsten zijn gebaseerd op gegevens over de waarde van het onroerend goed op basis van de gemeentelijke taxaties in het kader van de Wet waardering onroerende zaken. Opvallend is dat de gemiddelde woningwaarde in de gemeenten Tilburg, Eindhoven en Helmond onder de €150.000 ligt. De woningwaarde in 's-Hertogenbosch en Breda ligt op het gemiddelde.

D. Woonmilieus

Op deze kaart zijn de postcodegebieden gecategoriseerd aan de hand van de woonmilieutypologie van ABF Research (VOIS). Deze woonmilieutypologie is gemaakt voor de postcode-indeling van 2002. Dit betekent dat aan de nieuw toegevoegde postcodegebieden geen woonmilieutypologie is toegekend. Het stedelijke woonmilieu komt vooral voor in en om de B5-gemeenten. Opvallend is verder dat de B5 gemeenten allen omringd zijn door brede ringen van stedelijk groen.

Zuid-Holland
Noord-Brabant
Gelderland
Limburg
Stadsregio Arnhem Nijmegen
Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
Zwijndrecht
Hardinxveld-Giessendam
Dordrecht
Zaltbommel
Lith
Oss
Wijchen
Nijmegen
Groesbeek
Heumen
Werkendam
Woudrichem
Maasdriel
Aalburg
Drimmelen
Maasdonk
Grave
Mook en Middelaar
Landerd
Cuijk
s-Hertogenbosch
Heusden
Waalwijk
Geertruidenberg
Bernheze
Mill en Sint Hubert
Gennep
Moerdijk
Vught
Sint-Michielsgestel
Uden
Oosterhout
Dongen
Loon op Zand
Haaren
Schijndel
Sint Anthonis
Boxmeer
Veghel
Boekel
Bergen
Etten-Leur
Breda
Tilburg
Boxtel
Sint-Oedenrode
Gilze en Rijen
Oisterwijk
Gemert-Bakel
Laarbeek
Rucphen
Best
Son en Breugel
Meerlo-Wanssum
Venray
Goirle
Alphen-Chaam
Oirschot
Zundert
Nuenen c.a.
Helmond
Hilvarenbeek
Horst aan de Maas
Eindhoven
Deurne
Baarle-Nassau
Geldrop-Mierlo
Veldhoven
Sevenum
Eersel
Waalre
Asten
Someren
Reusel-De Mierden
Bladel
Heeze-Leende
Venlo
Maasbree
Meijel
Helden
Valkenswaard
Bergeijk
Cranendonck
Nederweert
Heythuysen
Roggel en Neer
Kessel

Legenda

Bestuurlijke structuur

- WGR-plus gebied
- Gemeenten 2005
- Provincies
- Stedelijk netwerk (indicatief)

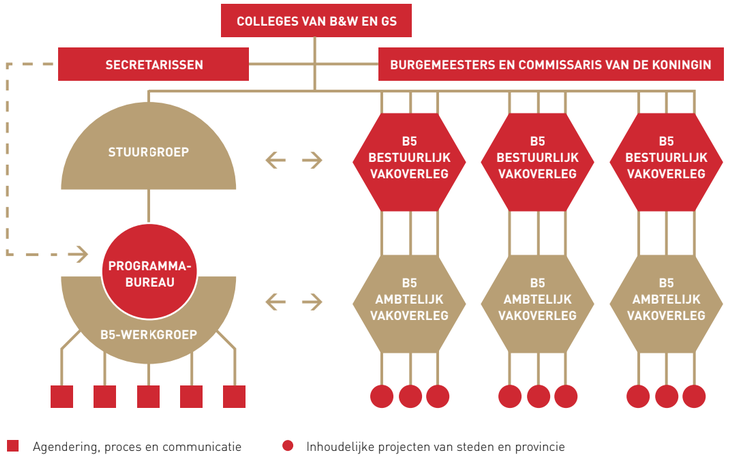
Bron: VROM - DGR/GEO 2006

2.2.5 Bestuurlijke voorzieningen

BrabantStad bestaat uit de B5 gemeenten en de provincie Noord-Brabant en is primair een bestuurlijk netwerk dat werkt als een brancheverenging. Het uitgangspunt is, dat de BrabantStad-organisatie licht en flexibel blijft en zeker geen instituut of bestuurslaag wordt. De uitvoering van projecten uit het Programma BrabantStad voor de periode 2004-2008 gebeurt door verschillende partners. Soms expliciet onder de vlag van BrabantStad, soms bewust ook niet. De gezamenlijke programmaorganisatie is verantwoordelijk voor samenhang in structuurversterkende maatregelen op het niveau van het stedelijk netwerk en voor flankerende acties op het vlak van agendering, proces en communicatie. De BrabantStadorganisatie bestaat uit:

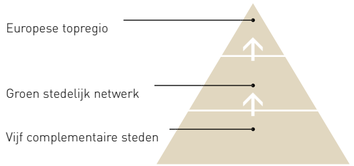
- een stuurgroep van wethouders en gedeputeerde, die het dagelijks bestuur van BrabantStad vormt en fungeert als 'spelverdeler' richting vakoverleggen;
- de burgemeesters van de B5 en de Commissaris van de Koningin die samen met de stuurgroep een coördinerende rol spelen en voorop gaan in de belangenbehartiging;
- een ambtelijk overleg met vertegenwoordigers van de vijf steden en de provincie dat besluitvorming in de stuurgroep voorbereidt en waarin lijnen met de staande organisaties samen komen;
- een onafhankelijke programmamanager die -samen met het programmabureau- zorg draagt voor de uitvoering van besluiten en in het bijzonder de communicatie, belangenbehartiging en het relatiebeheer organiseert;
- B5-vakoverleggen op verschillende beleidsterreinen: onder meer Ruimtelijke Ordening, Sociaal Beleid, Cultuur, Economische Zaken, Milieu en Verkeer & Vervoer; de B5-overleggen adopteren projecten uit het programma BrabantStad;
- diverse ambtelijke werkoverleggen, onder meer op het vlak van communicatie en Europees beleid.

Figuur 2.1: Organogram (Bron: Programma BrabantStad 2004-2008)

Voor de belangenbehartiging van het stedelijk netwerk BrabantStad bij het rijk wordt onder andere gebruik gemaakt van de lobbyfaciliteiten van de Provincie Noord-Brabant in Den Haag. Tevens is in 2005 het 'Bestuurlijk platform BrabantStad' (BpB) gestart. Aan deze bestuurscommissie nemen deel: de ministers van VROM en van V&W, de B5-burgemeesters, de Commissaris van de Koningin en de functionele gedeputeerde. De Ministeries van EZ en LNV zijn hierin ambtelijk vertegenwoordigd. Het BpB is een vervolg op de in 2004 met het Kabinet gemaakte afspraken over verschillende gestructureerde overleggen tussen rijk en regio ter uitvoering van de grote rijksnota's.

BrabantStad is een kleine en wendbare programmaorganisatie en wil dat ook blijven. Dat betekent, dat de zes betrokken overheden uit eigen organisaties capaciteit vrijmaken voor de bemensing van het programmabureau, met inbegrip van de communicatie- en lobbyfunctie evenals voor de 'BrabantStadplus' op de verschillende projecten. Voor de uitvoering van het 'flankerend beleid' (communicatie, lobby, relatiebeheer, stimuleren van het denken en ontwerpen, monitoring, enz.) én voor procesmatige ondersteuning van de projecten (advies, onderzoek, workshops, promotie, enz.) is tot en met 2008 een jaarlijks werkbudget beschikbaar van 150.000 euro.

2.3 → PROGRAMMA BRABANTSTAD 2004-2008

Eerder zijn de ambities van BrabantStad zoals vermeld in het Programma BrabantStad 2004-2008 genoemd. In deze paragraaf staat de inhoud van het document centraal.

Ambitie en opgaven

BrabantStad heeft de ambitie om samen te werken naar een complementair aanbod van toplocaties en topvoorzieningen, uit te groeien tot een samenhangend stedelijk gebied van 1,4 miljoen mensen met een robuuste groenstructuur en zich te gaan manifesteren als één van de toonaangevende kennis- en innovatieregio's van Europa. (pagina 8 en 9, Programma BrabantStad 2004-2008).

De ambitie van BrabantStad vertaalt zich naar opgaven op vier terreinen: stedelijk en groen, topvoorzieningen, kennis en innovatie en bereikbaarheid. Voor deze atlas zijn de vier terreinen onderverdeeld in de drie binnen deze atlas gehanteerde categorieën: economie, sociaal/cultureel en ecologie. Wij hebben de door BrabantStad gehanteerde opgave 'stedelijk en groen' in tweeën gedeeld om deze passend te maken voor deze atlas.

Economie

1. Stedelijkheid: creëren van stedelijkheid in de steden.
2. Kennis en innovatie: uitbouwen en uitdragen van het kennis- en innovatieprofiel van BrabantStad in Europa.
3. Bereikbaarheid: verbeteren van de internationale bereikbaarheid en de verbindingen tussen de knooppunten binnen BrabantStad.

Sociaal/cultureel

4. Topvoorzieningen: ontwikkelen van onderscheidende topvoorzieningen en -evenementen voor een stedelijk gebied van 1,4 miljoen inwoners.

Ecologie

5. Groen: behouden en versterken van de kwaliteit van de natuur en het landschap in de groene mal tussen de steden.

Maatregelen en projecten

Per opgave zet BrabantStad in op verschillende maatregelen. In tabel 2.1 staan per opgave de maatregelen weergegeven.
Wij bespreken nu in groter detail de projecten en maatregelen uit het schema hiernaast.

Economie
1 Stedelijkheid
1.1 Beter benutten en versterken van bestaande knooppunten

De spoorzones van de Brabantse steden liggen in alle gevallen dicht tegen de stadscentra en lenen zich bij uitstek voor het maken van 'stedelijkheid'. De stations zijn de belangrijkste knooppunten van het netwerk. De grote steden hebben allemaal grote opgaven bij de transformatie van de stationsomgevingen. Knooppuntontwikkeling vraagt om afstemming van de programma's van de steden om tot een zeker complementair aanbod te komen. Daarnaast is het van belang om knelpunten op te lossen die de ruimtelijke ontwikkelingen binnen de spoorzones in de weg staan met als voorbeeld het transport van gevaarlijke stoffen.

Projecten

- Afstemmen van de ontwikkeling van de (OV-) knooppunten spoorzones Breda en Tilburg, westcorridor en A2-passage Eindhoven (inclusief stationsomgeving), Helmond Centraal Station, Paleiskwartier (inclusief herontwikkeling Brabanthallencomplex) en Avenue-2 knoop in 's-Hertogenbosch.
- Oplossen van externe veiligheidsknelpunten op de stationsomgevingen van Breda, Tilburg, Eindhoven en Helmond, als gevolg van het vervoer van gevaarlijke stoffen over de 'Brabantroute'.

Rol BrabantStad

Afstemmen van de stationsplannen en de woon- en werklocaties op de knooppunten, zowel kwantitatief (vierkante meters) als kwalitatief (complementair aanbod).

Rol Ministerie van VROM

- Verstrekken van financiële middelen in het kader van het budget voor de Nieuwe Sleutelprojecten (Breda).
- Inbrengen A2 Zone Eindhoven als FES-claim en deelname aan bestuurlijke stuurgroep.

Tabel 2.1 → Opgave en maatregelen in BrabantStad

Economie	Sociaal/Cultureel	Ecologie
Opgave I: Stedelijkheid	**Opgave I: Topvoorzieningen**	**Opgave I: Groen**
1. Beter benutten en versterken van bestaande knooppunten 2. Ontwikkelen en herstructureren van toplocaties voor bedrijven	1. Opvullen van hiaten in de kennis- en medische infra-structuur van Brabant(Stad) 2. Versterken van het culturele aanbod in BrabantStad en ontwikkelen van topaccommodaties	1. Realiseren van een groene mal om de steden
Opgave II: Kennis en innovatie		
1. Bevorderen van innovatie in het midden- en kleinbedrijf en verbeteren van de samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven 2. Voorwaarden scheppen voor het aantrekken van internationale bedrijvigheid		
Opgave III: Bereikbaarheid		
1. Versterken van de externe bereikbaarheid		
2. Versterken van de interne bereikbaarheid		

- Spoorzone 's-Hertogenbosch ingebracht als FES-claim[1].
- Samen met VenW bereidt VROM de besluitvorming over de invoering van het basisnet (vervoer gevaarlijke stoffen) voor.

1.2 Ontwikkelen en herstructureren van toplocaties voor bedrijven

Via BrabantStad willen B5 en provincie een extra impuls geven aan de realisering van vernieuwende en duurzame bedrijventerreinen met een (boven)regionale functie. Afstemming van deze majeure projecten draagt bij aan een complementair aanbod op het niveau van het netwerk.

Projecten

- Afstemmen van de ontwikkeling van met name de volgende toplocaties voor bedrijven: Moerdijkse Hoek (Breda/West-Brabant), Philips High Tech Campus (Eindhoven); Uitbreiding bedrijventerrein Zuidoost-Brabant (bij Helmond), Kloosterstraat ('s-Hertogenbosch) en Kempenbaan (Tilburg). Buiten BrabantStad gaat het ook nog om Klavertje 4 in Venlo (Greenport).

Rol BrabantStad

Afstemmen van voornoemde projecten, zowel in kwantitatief als kwalitatief opzicht.

Rol Ministerie van VROM

- Afstemmen van de ontwikkelingen.
- Moerdijkse Hoek: samen met EZ, provincie Noord-Brabant en gemeente Moerdijk neemt VROM deel aan een project rond realisering van nieuwe bedrijfsterreinen. VROM zorgt ook voor medefinanciering.
- VROM is als adviseur en afstemmer betrokken bij het project Klavertje 4 in Venlo.

2 Kennis en innovatie

2.1 Bevorderen van innovatie in het midden- en kleinbedrijf en verbeteren van de samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven.

Deze maatregel is belangrijk voor de economische opgave van BrabantStad, maar is op projectniveau niet vertaald in het programma.

2.2 Voorwaarden scheppen voor het aantrekken van internationale bedrijvigheid.

De aantrekkelijkheid van Brabant/BrabantStad voor internationale bedrijven is onder meer gebaseerd op de gunstige ligging in het economische hart van Europa. Onder de vlag van BrabantStad werken B5 en Provincie aan andere differentiërende vestigingsfactoren, zoals grootstedelijkheid, internationale bereikbaarheid en culturele uitstraling.

Projecten

Internationale economische promotie van BrabantStad.

Rol BrabantStad

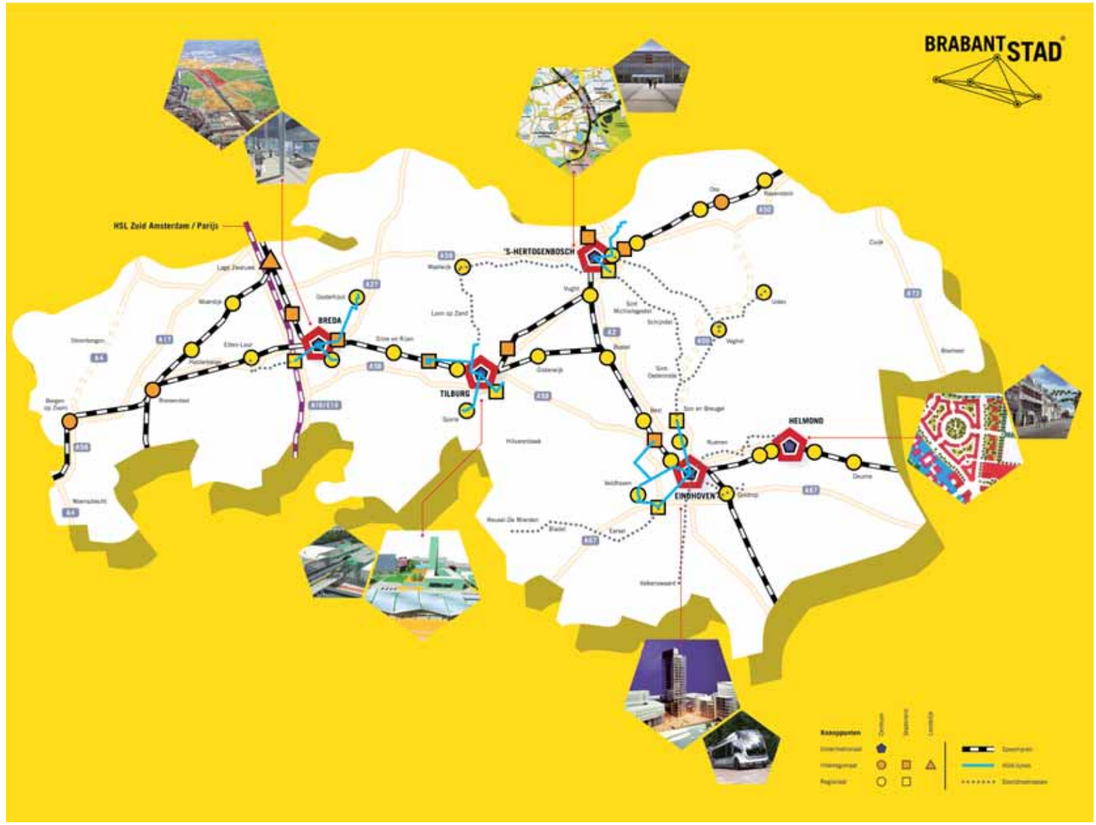
Initiëren en cofinancieren.

3 Bereikbaarheid

3.1 Verbeteren externe bereikbaarheid.

De externe bereikbaarheid is in de eerste plaats gebaat bij een goede aansluiting van BrabantStad op het Europese HSL-netwerk door middel van shuttles met een toegesneden treindienstregeling naar Rotterdam/Den Haag/Schiphol en Antwerpen/Brussel. BrabantStad streeft naar vergroting van het aanbod van zakelijke vluchten van en naar Eindhoven-Airport. Een aantal knelpunten op de hoofdverbindingsassen – met name de A2 – wordt de komende jaren door de rijksoverheid weggewerkt. De matige bereikbaarheid van de oostzijde van de Stadsregio Eindhoven wordt nu nog primair beschouwd als een regionaal probleem, maar heeft belangrijke repercussies voor de doorstroming op de A2. Voor de externe bereikbaarheid van BrabantStad is een oplossing voor de bereikbaarheid van het noordelijk en oostelijk deel van de regio Eindhoven daarom topprioriteit.

1. Projecten die bijdragen aan de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur én een positieve maatschappelijke kosten-batenanalyse hebben en tevens van bovenlokale aard zijn, komen in aanmerking voor de -vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (FES)- beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van de Nota Ruimte.

Projecten
- Realiseren van HST-schuttleverbindingen van BrabantStad/Breda naar Rotterdam/Den Haag/Schiphol en Antwerpen/Brussel.
- Ontwikkelen van Eindhoven-Airport tot een volwaardige regionale luchthaven.
- Verbeteren van de bereikbaarheid van de oostzijde van de Stadsregio Eindhoven.

Rol BrabantStad
Ondersteunen van bovenstaande initiatieven, lobby voeren, coördineren van betrokken departementen en behartigen van belangen.

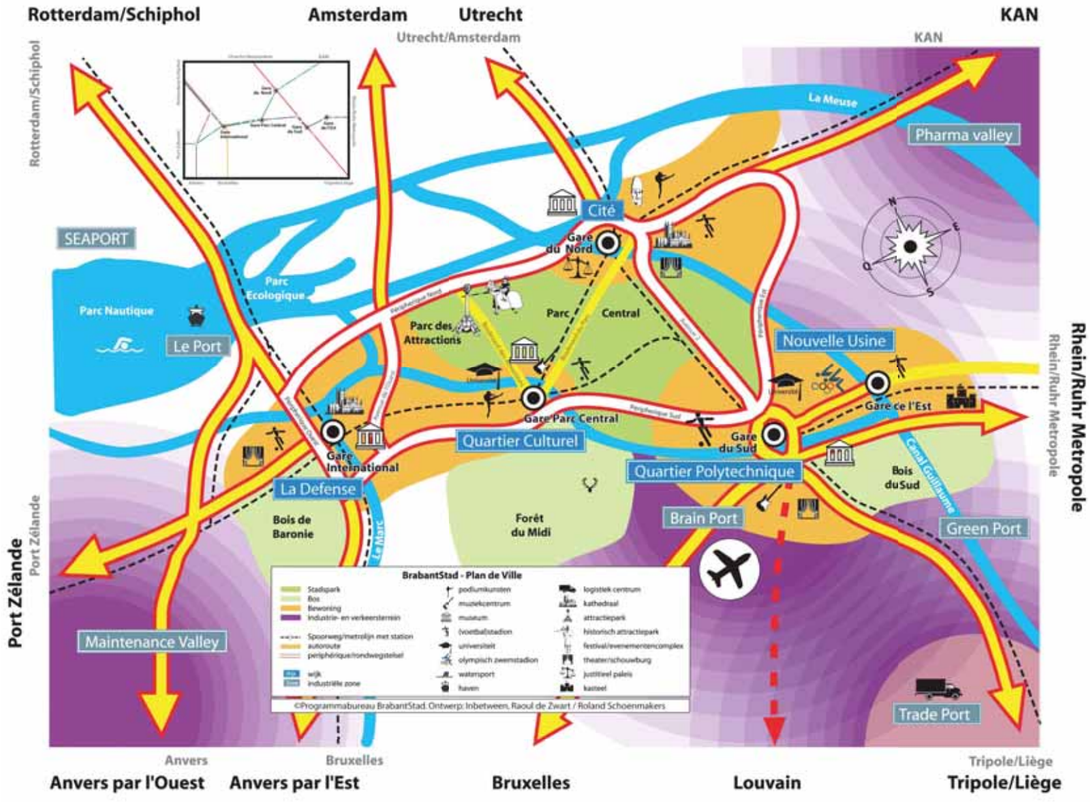
Rol Ministerie van VROM
Adviseren over bereikbaarheid in verschillende gremia (Nationaal Sleutelproject Breda, Programma aanpak Zuidoost-Brabant / Noord-Limburg).

3.2 Verbeteren interne bereikbaarheid

Het verbeteren van de interne bereikbaarheid betreft zowel de verbindingen tussen de steden als de bereikbaarheid binnen de afzonderlijke stedelijke regio's. Een goed en compleet OV-systeem wordt algemeen beschouwd als de ruggengraat voor stedelijke netwerkvorming.

De bereikbaarheidsopgave van BrabantStad gaat ook over de regionale weginfrastructuur. Een aantal zwakke schakels – randwegen en tangenten – wordt mede onder de vlag van BrabantStad aangepakt.

Projecten
- Realiseren van een samenhangend OV-netwerk voor BrabantStad door middel van de ontwikkeling van frequente treinverbindingen, knooppunten en hoogwaardig openbaar vervoer in de stedelijke agglomeraties.

- Verbeteringen aanbrengen in de regionale weginfrastructuur ('tangenten').
- Randvoorwaarden scheppen voor toename van het vervoer via de Brabantse kanalen.

Rol BrabantStad
Initiëren en cofinancieren.

Rol Ministerie van VROM
Kennis inbrengen in de netwerkanalyse en in het Ontwerpatelier BrabantStad.

Sociaal / Cultureel

4 Topvoorzieningen

4.1 Opvullen van hiaten in de kennis- en medische infrastructuur

De kennis- en zorginfrastructuur in Brabant is redelijk goed op orde. Tegelijkertijd is het opmerkelijk dat één van Nederlands grootste stedelijke gebieden geen eigen academisch ziekenhuis heeft.

Projecten

- Opzetten van een Brabant Medical School gelieerd aan de universiteiten van Tilburg en Eindhoven. Deze Brabant Medical School zou ook een onderzoeksfunctie dienen te krijgen.
- Opzetten van een 'Groene Campus' gericht op groen, landbouw, recreatie, voedselkwaliteit en rurale ontwikkeling te Helmond.

Rol BrabantStad
Ondersteunen van deze initiatieven en belangen.

4.2 Versterken van het culturele aanbod en het ontwikkelen van topaccommodaties

De vijf grote steden werken elk voor zich aan een compleet sociaal en cultureel aanbod. De opgave voor BrabantStad is om op het niveau van het stedelijk netwerk een aantal bovenmodale voorzieningen te ontwikkelen. Dat wil zeggen instellingen, accommodaties of evenementen die de steden moeilijk op eigen kracht van de grond krijgen en die een verzorgingsgebied hebben dat de stad overstijgt. Via afstemming van plannen streeft BrabantStad naar een complementair aanbod. Een afgeleid, maar daarmee niet minder belangrijk doel, is het versterken van het vestigingsklimaat en cultureel (verblijfs)klimaat van BrabantStad. Goed gekozen evenementen en culturele 'landmarks' dragen bij aan de naamsbekendheid en het imago van Brabant en de Brabantse steden.

Projecten

- Opzetten van een 'BrabantStadfestival, een spraakmakende en regelmatig terugkerende kunstmanifestatie.
- Realiseren van een grafisch museum in Breda, een museum in bedrijf te Tilburg, een nationaal zwemstadion in Eindhoven en herontwikkelen van het beurs- en evenementencomplex 'Brabanthallen' te 's-Hertogenbosch.

Rol BrabantStad

Afstemmen van het aanbod, werken aan financieringsconstructies en behartigen van belangen.

Ecologie

5 Groen

5.1 Realiseren van een groene mal om de steden

Om het contrast tussen stad en land in BrabantStad te behouden en ruimte te geven aan recreatie, is versterking van het groen om de stad nodig. Het meest in het oog springend is de ontwikkeling van Het Groene Woud als robuust Nationaal Landschap in het hart van BrabantStad. In de stadsranden is grote winst te behalen door initiatieven met elkaar te verknopen. Dat geldt voor landbouw met verbrede doelstellingen. Maar ook de recreatieve bereikbaarheid van het groen (fietspaden, wandelpaden enzovoorts) houdt niet op bij de gemeentegrenzen. De groene kwaliteiten van Brabant zijn uit toeristisch oogpunt extra interessant als ze gecombineerd worden met een stedelijk cultureel pakket.

Projecten

- Samenwerken bij het versterken en realiseren van een groene mal rondom de vijf grote steden (B5).
- Ontwikkelen van het Nationaal Landschap Het Groene Woud door het verbinden van natuurgebieden, het verweven van natuur met agrarische functies en het verknopen van projecten in de overgang van stad naar land.

Rol BrabantStad

Ondersteunen bij de planontwikkeling en –uitvoering, zorgdragen voor adequate bestuurlijke inbedding en behartigen van belangen.

Rol Ministerie van VROM

Adviseren, controleren en mede-financieren vanuit het Investeringsbudget Landelijk Gebied. (ILG)

2.4 → VROM-BETROKKENHEID

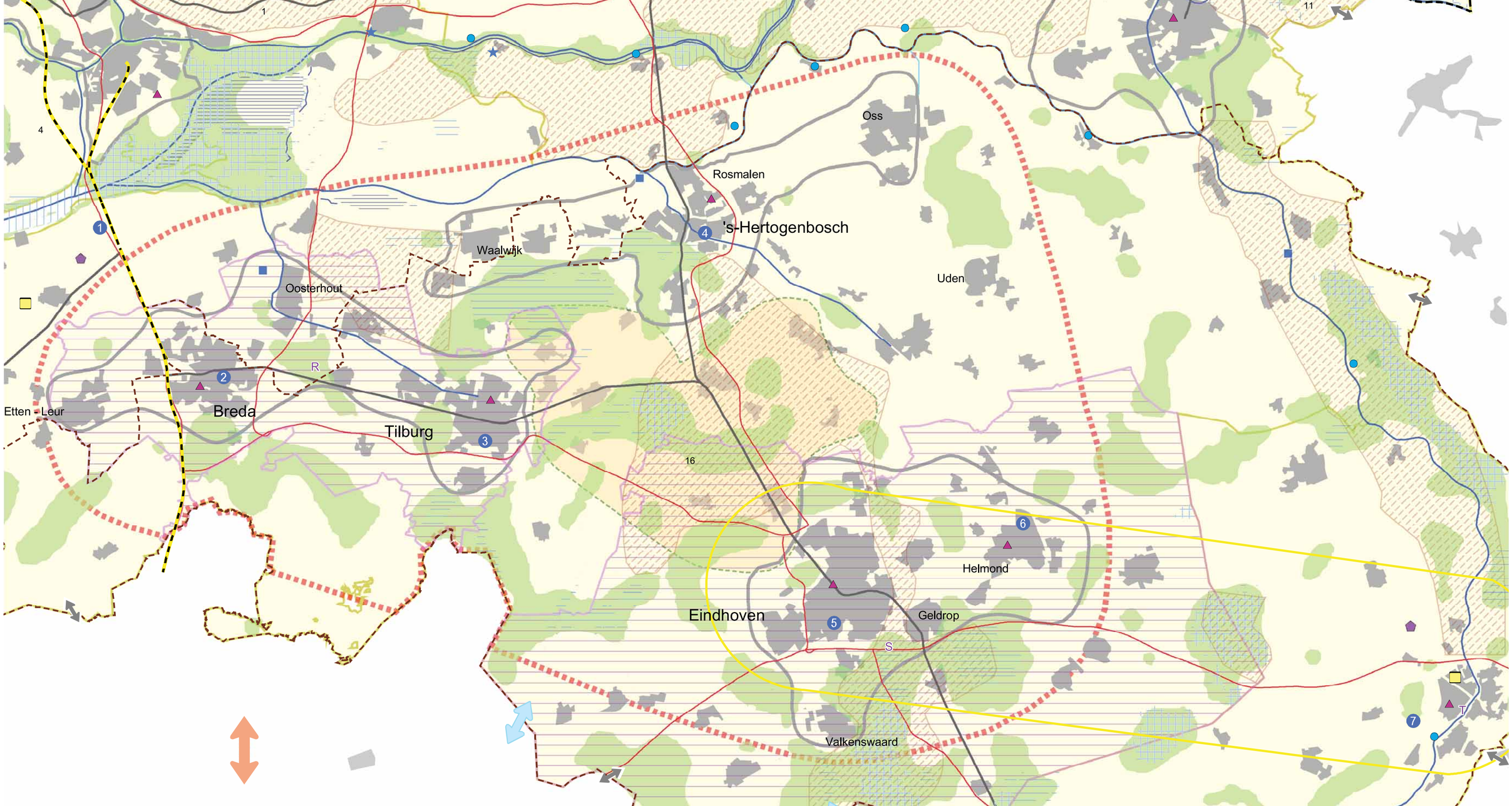
Uit de voorgaande inhoudelijke beschrijving van de het programma BrabantStad 2004-2008 blijkt, dat BrabantStad aan de slag is als nationaal stedelijk netwerk met de opgaven die daarbij horen.

Hoe geeft VROM invulling aan haar medeverantwoordelijkheid voor dit stedelijk netwerk? VROM is bij verschillende projecten uit de ontwikkelagenda in verschillende fasen betrokken. Hierbij heeft VROM twee verschillende rollen: die van geldverstrekker en/of die van ondersteuner. In de onderstaande tabel is de invulling van de medeverantwoordelijkheid van VROM voor het stedelijk netwerk BrabantStad samengevat.

Tabel 2.2 → VROM-betrokkenheid Programma Brabantstad 2004-2008

Betrokkenheid per nationaal stedelijk netwerk	VROM-investeringen	VROM facilitering	
Algemeen			
Ontwerpatelier BrabantStad	€100.000 (B5 en provincie leveren samen ook €100.000)	VROM werkt samen met de provincie Noord-Brabant en de B5 in een ontwerpatelier waar via onderzoekend ontwerpen getracht wordt te komen tot een Ruimtelijk toekomstbeeld voor BrabantStad. Daarmee kan in 2007/2008 het huidige ontwikkelprogramma worden geactualiseerd. VROM levert een financiële bijdrage en ontwerp expertise. Het toekomstbeeld vormt tevens de onderlegger voor een nieuwe structuurvisie.	
Economie			
Nationaal Sleutelproject Breda	€ 62 miljoen	VROM vertrekt geldmiddelen uit het budget Nieuwe Sleutelprojecten. In Breda gaat het om het vernieuwen van het huidige station (onder andere door de aanleg van een extra perron) en het realiseren van een shuttle-verbinding met de HSL.	
Ontwikkeling A2 Zone Eindhoven	Besluitvorming over omvang moet nog plaatsvinden	De integrale gebiedsontwikkeling rond de A2 Zone in Eindhoven is ingebracht als FES-claim[2]. VROM neemt deel aan de bestuurlijke stuurgroep die de ontwikkelingsvisie aanstuurt.	
Klavertje 4	Besluitvorming over omvang moet nog plaatsvinden	Verkenning door het Gemeenschappelijk Ontwikkelbedrijf. De commissie gebiedsontwikkeling heeft eerder reeds over het project geadviseerd.	
Bedrijventerrein ontwikkeling Moerdijk	Medefinanciering onderzoek naar accommodatie bedrijven.	VROM, EZ, provincie en gemeente nemen deel aan dat onderzoek. VROM heeft opdrachtgegeven aan de adviseur gebiedsontwikkeling voor een quick scan.	
Tilburg Spoorzone	13,8 miljoen Euro BIRK		
Spoorzone Den Bosch		VROM bekijkt samen met de gemeente hoe het project beter haalbaar wordt t.o.v. de criteria van het Fonds Economische Structuurversterking.	
Basisnet		VROM bereidt samen met V&W de besluitvorming over de invoering van het basisnet (gevaarlijke stoffen) voor.	
Ecologie			
Nationaal landschap Het Groene Woud		VROM denkt mee en ziet er op toe dat de begrenzing + ruimtelijk regime worden vastgelegd in het streekplan. VROM keurt samen met LNV het ontwikkel plan goed. Op basis van dat plan worden eventueel middelen vanuit het Investeringsbudget Landelijk Gebied beschikbaar gesteld.	

2. Projecten die bijdragen aan de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur én een positieve maatschappelijke kosten-batenanalyse hebben en tevens van bovenlokale aard zijn, komen in aanmerking voor de -vanuit het Fonds Economische Structuurversterking (FES)- beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van de Nota Ruimte.

Oss
Rosmalen
's-Hertogenbosch
Waalwijk
Oosterhout
Uden
Breda
Etten - Leur
Tilburg
Helmond
Eindhoven
Geldrop
Valkenswaard
1
2
3
4
5
6
7
11
16
R
S
T

Legenda

Uitvoeringsagenda

- ISV-gemeenten
- Bundelingsgebieden
- Nationaal Stedelijk Netwerk BrabantStad / Ontwerpatelier BrabantStad
- Programma aanpak ZOB – NL

Woningbouwafspraken tot 2010

- R. Noord Brabant overig, 29630 woningen
- S. SRE, 23820 woningen

Gebiedsontwikkeling

- 1 Moerdijkse Hoek
- 2 Via Breda
- 3 Spoorzone Tilburg
- 4 Spoorzone 's-Hertogenbosch
- 5 Ontwikkelingsplan A2-zone Eindhoven
- 6 Spoorzone Helmond
- 7 Greenport Venlo
- Voorbeeldprojecten gebiedsontwikkeling

Groen / blauw

- Blauwe knooppunten
- EMAB-locaties
- Landbouwontwikkelingsgebied glastuinbouw
- Vogel- en Habitatrichtlijn
- Habitatrichtlijn
- Vogelrichtlijn
- Ecologische Hoofdstructuur
- Belvederegebieden
- Ontpoldering, berging
- Reconstructiegebied intensieve veehouderij

Nationale landschappen

- 16, Groene Woud (nader te begrenzen)

Bereikbaarheid

- Hoofdverbindingsas weg
- Hoofdverbindingsas spoor
- HSL
- Vaarwegen in rijksbeheer
- Vaarwegen niet in rijksbeheer

Internationaal

- Grensoverschrijdende aanpak stroomgebieden
- Grensoverschrijdende samenwerking
- Verbetering ontsluiting tussen NSN – Zuid-Limburg, Brabantstad en de Vlaamse ruit

Bron: VROM - DGR/GEO 2006

Naast de financiële inzet die direct gerelateerd is aan de afspraken gemaakt rond het ontwikkelingsprogramma, investert VROM via andere programma's eveneens in BrabantStad. Hieronder vallen VROM-investeringen die rechtstreeks aan het stedelijk netwerk zelf worden uitgekeerd, maar ook VROM-investeringen die naar gemeenten in BrabantStad vloeien. Ook is het totaal aan investeringen dat naar de provincie Noord-Brabant gaat opgenomen. Van dit totaal komt een deel terecht in BrabantStad.

In de onderstaande tabel zijn de totale VROM-investeringen in BrabantStad weergegeven. De in de tabel genoemde middelen uit de Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) zijn gekoppeld aan de woningbouwafspraken. Deze zijn inmiddels allemaal gemaakt, enerzijds met de stedelijke regio's / WGR+ gebieden en anderzijds met de provincies. De middelen onder het kopje ISV hebben betrekking op stedelijke vernieuwing. Met het Budget Investeringen Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK) draagt VROM bij aan ruimtelijke investeringsprojecten die passen binnen het nationaal ruimtelijk beleid.

Naast VROM zijn er uiteraard meer ministeries bij BrabantStad betrokken. Toch hebben wij ervoor gekozen om in deze atlas alleen de VROM-investeringen in dit nationaal stedelijk netwerk op te nemen. Om een uitputtend overzicht van de rijksbetrokkenheid in BrabantStad te verkrijgen is, meer onderzoek nodig.

BrabantStad in de Uitvoeringsagenda Nota Ruimte

Een aantal projecten uit het programma BrabantStad zijn door VROM opgenomen in de Uitvoeringsagenda bij de Nota Ruimte. Behalve die projecten zijn in de Uitvoeringsagenda Ruimte nog een aantal andere zaken opgenomen waarvoor VROM (mede) verantwoordelijk is. Om naast het in de tabel getoonde financiële overzicht een zo compleet mogelijk overzicht te geven van de betrokkenheid van VROM in het gebied is voor BrabantStad een uitsnede gemaakt van de Regiokaart Zuid uit de Uitvoeringsagenda Ruimte.

Tabel 2.3 → VROM-investeringen in BrabantStad

BrabantStad	Totaal	ISV-2	BLS	NSP	BIRK	Bodemsanering	Verminderen van geluidshinder
Breda	**55,6**	15,4		25,0	2,8	0,2	
Eindhoven	**22,5**	17,1				0,1	5,3
Helmond	**12,5**	9,8				0,1	2,5
's-Hertogenbosch	**8,0**	7,9				0,1	
Tilburg	**34,9**	20,7			13,8	0,4	
SRE	**18,8**		18,8				
Noord-Brabant overig	**27,6**		27,6				
Noord-Brabant	**102,9**	53,9				49,0	
TOTAAL	**282,6**	**124,8**	**46,4**	**25,0**	**16,6**	**49,9**	**7,8**

2.5 → INTERNATIONALE DIMENSIE

Europa wordt ook voor Brabant steeds belangrijker. Gelet op de internationale ambitie van het stedelijk netwerk willen B5 en Provincie de zichtbaarheid van BrabantStad in Brussel vergroten. Samen met het Stedelijk netwerk Zuid-Limburg, Stadsregio Arnhem-Nijmegen en Netwerkstad Twente is er in 2006 dan ook een Europees lobby-kantoor geopend in Brussel. Daarnaast worden selectief samenwerkingsrelaties met EU-regio's met vergelijkbare kansen of problemen opgezocht. Tot slot wordt uiteraard nagegaan of voor onderdelen van het BrabantStad-programma een beroep gedaan kan worden op EU-subsidieregelingen (o.a. INTERREG) en – na 2006 – mogelijk op programmafinanciering vanuit de EU-structuurfondsen.

Brabant wil meedoen in de Europese top van innovatieregio's. De alliantie van de grote steden en de provincie – waarin nauw wordt samenwerkt aan internationalisering van het vestigingsklimaat – is daarbij een troef. Grensoverschrijdend wordt samengewerkt met Vlaanderen (in het bijzonder de Belgische provincies Brabant, Limburg en Antwerpen) en met NoordRijn-Westfalen. Binnen Europa wordt verder samengewerkt met andere kennisregio's zoals Stockholm en Helsinki. Eindhoven heeft een samenwerkingsverband met Leuven en Aken.
Verder hebben zowel de provincie als de grote steden nauwe banden met Polen (Krakow-regio, Wroclaw, Lublin, Bialystok, Zielona Gora). Tenslotte wordt de afgelopen jaren steeds intensiever samengewerkt met de Chinese provincie Jiangsu met daarin de miljoenenstad Jiangsu. Deze economisch sterk opkomende Chinese regio heeft in 2005 een handelskantoor geopend in BrabantStad.

2.6 → BRABANTSTAD AAN HET WOORD

In de onderstaande tekst komt BrabantStad zelf aan het woord.

Meer samen, samen meer.

BrabantStad bestaat niet! Indertijd werd hierover tot in de Tweede Kamer gedebatteerd bij de vaststelling van de Nota Ruimte. Net als in de Randstad, passen in Brabant de economische werkelijkheid en de stedelijke werkelijkheid niet helemaal op elkaar. Het Zuidoosten van Brabant – Eindhoven – is dé kennisregio van ons land. Er wordt ondermeer samengewerkt met Leuven en Aken. En West-Brabant – met Breda als logistieke knoop - is georiënteerd op de havens van Rotterdam en Antwerpen. Dat neemt niet weg dat het hart van Brabant een samenhangend verstedelijkt gebied vormt met 1,4 miljoen inwoners. Grote steden, middelgrote steden, dorpen die min of meer geincorporeerd zijn in de stedelijke agglomeraties. Maar ook een robuuste groenstructuur die soms letterlijk tot in de stad reikt. Een echt stedelijk netwerk dat past in de definitie van de Nota Ruimte. Maar ook een stedelijk netwerk dat zich niet laat vergelijken met Randstad of Ruhrgebied. Geen metropool, maar veeleerder een "supervillage": een stad van tweehonderd wijken met elk een eigen karakter. Van grootsteeds tot uitgesproken dorps, van middeleeuws tot modern of retro.
Het mozaïek van stad, dorp en groen is het ruimtelijk DNA van BrabantStad, dat is een van de conclusies uit het ontwerpatelier dat wij met financiële ondersteuning van VROM gestart zijn. Maar het Brabantse mozaïek verfletst: échte grootstedelijkheid ontbreekt en dorpen "verstadsen". Het opnieuw aanzetten van het contrast tussen stad en land is een belangrijke ruimtelijke uitdaging voor de komende decennia. De aaneenschakeling van een aantal kleinere natuurgebieden tot één nationaal landschap tussen de grote steden – het Groene Woud – blijkt een belangrijke katalysator te zijn. Het woud krijgt "poorten" naar de steden.

De oorsprong van BrabantStad is niet ruimtelijk, maar werd ingegeven door het besef dat samenwerking in de Brabantse situatie de enige manier is om een goede concurrentiepositie op te bouwen in Europa. Als vijfde en zesde stad van Nederland blijven Eindhoven en Tilburg (elk meer dan 200.000 inwoners) nog steeds kleine spelers. Vandaar dat eind jaren negentig een alliantie is ontstaan tussen de vijf grootste steden en de provincie. Deze samenwerking – BrabantStad – heeft de schouders gezet onder een aantal grote ruimtelijke, infrastructurele en culturele projecten. Bijvoorbeeld de realisering van een OV-netwerk tussen de steden, de herstructurering van stationswijken, de uitbreiding van Eindhoven-Airport en de ontwikkeling van HST-station Breda. Maar ook op het vlak van veiligheid van de steden en het upgraden van het cultureel klimaat in Brabant wordt succesvol samengewerkt. Beleid dat bijdraagt aan het aantrekkelijker maken van het vestigingsklimaat.

Waarom komt de bestuurlijke samenwerking in Brabant wél van de grond, terwijl andere regio's verzanden in ingewikkelde structuurdiscussies? Misschien heeft dat iets te maken met de Brabantse volksaard: gewoon aanpakken en elkaar iets gunnen. "Gemoedelijkheid als wapen", dat was de kop boven een artikel in het NRC, dat begin dit jaar verscheen en ging over het economische succes van Brabant. Want het gaat goed met Brabant: de afgelopen jaren komt hier steevast 20-30% van de buitenlandse investeringen terecht met in 2004 een spectaculaire uitschieter van 50%. Samen goed voor 79.000 banen in BrabantStad.

De vraag blijft natuurlijk in hoeverre deze positieve ontwikkelingen op het conto van een fenomeen als "stedelijke netwerken" geschreven kunnen worden. Feit is dat de keuze van het Kabinet om via Nota Ruimte, Nota Mobiliteit en Pieken-in-de Delta publieke investeringen te focussen op stedelijke netwerken - de regio's die het als het ware verdienen voor de BV Nederland - een doorbraak betekent. Ofschoon zich dat de komende jaren nog wel moet gaan bewijzen met financiële ondersteuning van concrete projecten. BrabantStad is blij met het gestructureerde overleg met het Kabinet waarmee in 2004 is gestart. De serieuze betrokkenheid van de Minister van VROM bij projecten in Brabant, bij afstemming van verstedelijkingsopgaven maar ook bij het ontwerpen aan BrabantStad wordt als bijzonder stimulerend ervaren.
Een lijn die in volgende kabinetten zeker moet worden doorgetrokken!

– Onno Hoes,
Gedeputeerde Economische Zaken van de provincie Noord-Brabant en tevens voorzitter van de Stuurgroep BrabantStad.